

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

Mladý sedmdesátník Pavel Bezděčka

Obr. 1: Pavel Bezděčka oslavil sedmdesáté narozeniny.
Fotoarchiv P. Bezděčka.
Fig. 1: Pavel Bezděčka celebrated his seventieth birthday.
Photo archive P. Bezděčka.

žádné drama. Dnes by určitě byl označen za hyperaktivního jedince trpícího syndromem ADHD a byl by vláčen po všelijakých doktorech. Ostatně Pavel většinou zlobil, jenom když se nudil. Stačilo jej tedy nějak zaměstnat, dát mu samostatný úkol a byl od něj na chvíli pokoj. Při zápisu do školy překvapil učitelku, která se jej zeptala, zda už zná nějaká písmenka. Pavel hmátl po tužce a na papír ležící na stole pohotově napsal: „Já už dávno umím číst i psát.“

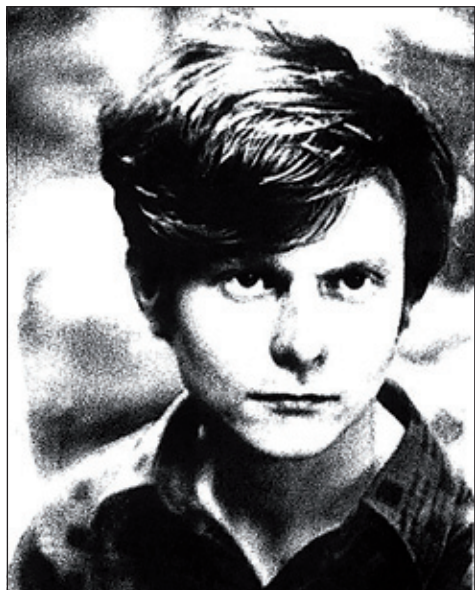
Od útlého dětství se projevovaly jeho sklony k přírodozpytu. K pramalé radosti rodičů tahal domů všelijaká zvířátka, šišky, semínka, choroše a další přírodniny. Tento materiál však většinou dospělým překážel, byl z něho nepo-

zní to nepravděpodobně, ale můžete mi věřit, je to skutečnost. Pavel Bezděčka, tento stále mladistvě vyhlížející čípera, oslavil v roce 2022 sedmdesátku. Jeho života běh je hodně košatý, s mnoha zákruty, kotrmelci a dobrodružnými anabázemi. Narodil se 4. července 1952 v Praze, ale celé dětství, jinošská léta i první roky dospělosti prožil v Olomouci.

Už jako malý prcek byl velmi neposedný a neuvěřitelně činorodý, což platí dodnes. Vlastně měl štěstí, že se tenkrát takto nadmíru aktivní dívka nijak zvlášť neřešila a nedělalo se z toho

Obr. 2: Pavel ve věku pěti let. Fotoarchiv P. Bezděčka.
Fig. 2: Pavel at the age of five. Photo archive P. Bezděčka.

Obr. 3: Pavel jako sedmnáctiletý básník. Fotoarchiv P. Bezděčka.

Fig. 3: Pavel as a seventeen-year-old poet. Photo archive P. Bezděčka.

řádek, popřípadě záhy začal smrdět. Se svými experimenty býval proto rezolutně vykázán na zahradu. Přitahovaly jej však i jiné aktivity. Přičichl k divadlu a v devíti letech se stal členem estrádní společnosti, se kterou jezdil po představeních napříč celou republikou. V deseti letech začal hrát fotbal za klub Dynamo Nové Sady Olomouc, kde byl nasazován na pozici pravého křídla. V pubertálním věku se v něm probudily vlohy k veršotepectví, rozvíjel i svoje výtvarné a hudební nadání. Ve třinácti letech si pořídil kytaru, osvojil si základní akordy a již za rok si s dalšími třemi kumpány, inspirovaní slavnými The Beatles, založili bigbeatovou skupinu. To se psal rok 1966. Kluci s nadšením hráli pro sebe a okruh svých známých a Pavel vedle kytary zvládal i roli dvorního textaře kapely.

Po základní škole pokračoval ve studiu na Střední zemědělské technické škole v Olomouci. Když dosáhl věku patnácti let a mohl začít chodit na brigády, tak se rozhodl, že si pokud možno bude o svém životě rozhodovat sám a rodičům oznámil finanční soběstačnost.

I když většinu víkendů trávil na brigádách,

tak si našel čas na další koníček. Stal se členem horolezeckého oddílu Lokomotiva Olomouc. Odmaturoval v roce 1971 a třídní učitel jej přemluvil, aby si i přes svůj pošramocený kádrový profil, jak se tehdy říkalo, zkusil podat přihlášku na Vysokú poľnohospodársku školu v Nitre. Ale bdělosti tehdejších komunistických kádrováků neuniklo, že Pavlův tatínek je farářem československé církve husitské. Zapůsobilo to jako červený hadr na býka a ke studiu samozřejmě přijat nebyl.

Našel si tedy svoje první zaměstnání a začal pracovat jako asistent ve veterinární nemocnici. Zanedlouho musel nastoupit na tehdy povinnou dvouletou vojenskou službu. Po návratu z vojny odstartoval svoji neuvěřitelně pestrá pracovní anabázi. Zaměstnání, která vykonával, se od sebe často diametrálně lišila. Někdy zastával docela prestižní posty, ale s chutí si vyzkoušel i úplně obyčejná povolání. Po první štaci ve veterinární nemocnici v Olomouci byl postupně kontrolorem výkupu vajec (Olomouc), referentem krmivářského oddělení zemědělského nákupu (Olomouc), úsekovým geologem v uranovém dole (Zadní Chodov), asistentem ve Výzkumném a šlechtitelském ústavu zelinářském (Olomouc), nočním hlídačem (Olomouc), uklízečkou (Olomouc), vedoucím sušárny (Uherské Hradiště – Kunovice), vedoucím lesnické velko-školký (Lošov), lesním technikem na polesí (Hrubá Voda), správcem rekreačního zařízení (Radíkov), vedoucím výcvikového střediska státních lesů (Radíkov), zahradníkem ve Výzkumném ústavu lesního hospodářství a myslivosti (Uherské Hradiště – Kunovice), asistentem ve jmenovaném výzkumáku, referentem ochrany přírody na okresním úřadě (Uherské Hradiště), zoologem na Správě CHKO Bílé Karpaty (Veselí nad Moravou), vedoucím Správy CHKO Bílé Karpaty (Luhačovice), vedoucím krajského střediska AOPK ČR (Zlín) a konečně kurátorem zoologických sbírek v Muzeu Vysočiny (Jihlava). K tomu lze ještě připočítat krátkodobé pracovní poměry na Univerzitě Palackého v Olomouci, na Masarykově univerzitě v Brně, v Národním parku Šumava a v lesnickém výzkumáku v Ās v Norsku.

Zmínil jsem se, že Pavel se jako mladík věnoval i horolezectví. Je absolventem dvou stupňů Slovenské horolezecké školy. V roce 1972, kdy dělal asistenta kameramana při natáčení filmu o této škole, které probíhalo na svazích Zlomiskové veže ve Vysokých Tatrách, málem zahynul.

Tenkrát spolu s ředitelem horolezecké školy, který byl kameramanem, lezli klasický horolezecký výstup stěnou Zlomiskové veže, odkud filmovali výcvik horolezců na protějšcích skalních stěnách. Pavel měl na zádech batoh s náhradní kamerou, autobaterií a filmovými kotouči. V jednom okamžiku se pod ním utrhla skalní římsa a několik tun kamení se zřítilo i s Pavlem. Naštěstí lano vydrželo a tak se jeho pád po dvaceti metrech zastavil. Jenže potom následovalo desetimetrové tzv. kyvadlo a náraz zády (tedy i s tím asi 25 kg těžkým batohem) do skály. Měl tenkrát kliku, odnesl to „jen“ frakturou dvou bederních obratlů. Následky tohoto úrazu Pavel trpěl po dlouhý čas. Opakované bloky páteře až krátkodobá ochrnutí dolní poloviny těla jej přinutily, aby v roce 2004 zanechal běhání, které zbožňoval.

Se sbíráním hmyzu začal, když mu bylo šest. V patnácti již pečoval o velkou sbírku a ve své knihovničce měl nashromážděno kvantum odborné literatury. Někdy v této době se Pavel zaměřil na dvě broučí čeledi, kovařkovití a střevlíkovití, o nichž později publikoval několik prací. Zásadní změnu v jeho specializaci do značné míry způsobila nešťastná náhoda.

V roce 1976, tedy když mu bylo 24 let, si při dobývání brouků z mrtvého dřeva na Břeclavsku prosekl levou dlaň dlatem a přetřel si tři šlachy. První operaci se podrobil ve Valticích a potom v letech 1977–1980 absolvoval dalších sedm plastických operací v Olomouci a Praze. Ty se však úplně nezdařily a Pavel se musel smířit se skutečností, že s levou rukou už nikdy nebude vládnout jako dřív a prostředníček na této ruce bude nepohyblivý. Kytaru musel pověsit na hřebík a také skončil s horolezectvím.

Už během prvního pouhazovacího pobytu v nemocnici se v Pavlově hlavě po dlouhém rozjímání zrodil nápad na změnu pole působnosti v entomologickém bádání. Následující čtyři roky pracovní neschopnosti se intenzivně věnoval studiu mravenců. Velmi rychle se v této skupině bezobratlých zorientoval a začal komunikovat s řadou myrmekologů z celé Evropy. Zanedlouho už z tohoto oboru publikoval odborné i populárně naučné články, zpracovával myrmekologické inventarizační průzkumy v rezervacích, chráněných krajinných oblastech i v národních parcích, stal se řešitelem různých odborných grantů, zpracovával posudky, recenzoval odborné články kolegů u nás i v zahraničí. A stále častěji mu přicházely pozvánky na různé konference a semináře, aby tam vystoupil se svým příspěvkem.

Nebudu se věnovat jeho milostným avantýrám. Toho by se měl ujmout snad nějaký romanopisec. Třeba by z toho mohlo vzejít něco jako „Nové příběhy Casanovy“. Nemohu ale nevzpomenout Pavlovo poslední mocné vzplanutí, které vyvrcholilo sňatkem v roce 2007. Jeho žena Klárka působící v Muzeu Vysočiny Jihlava, za níž se přestěhoval, se rovněž profesně zabývá mravenci. Došlo tak k synergickému efektu, který podle vyjádření některých kolegů vedl ke statutu manželů Bezděčkových jako hegemonů v české myrmekologii. Při řešení několika grantů zaměřených na mravence navštívili a prozkoumali větší část republiky, zkoumali mravence také na Slovensku a v dalších evropských zemích, rovněž tak i na řeckých ostrovech, v Norsku, v Peru a dalších končinách světa. V Muzeu Vysočiny Jihlava založili Metodické centrum pro myrmekologii, spolupracují s řadou univerzit a výzkumných ústavů nejen v České republice, dělají poradenskou činnost pro kraje, města a orgány státní ochrany přírody.

Brouci a mravenci však nebyli jedinými skupinami hmyzu, kterým se Pavel věnoval. Během svého působení ve Výzkumném a šlechtitelském ústavu zelinářském v Olomouci se intenzivně zabýval motýly a dalšími fytofágy. Poměrně dlouhou dobu, která se dá zhruba vymezit jeho pobytem v Uherském Hradišti, se zabíral vážkami, vosami a čmeláky. V roce 1992 jej začali zajímat i sekáči, kterým se v té době u nás prakticky nikdo nevěnoval. Ti jej zaujali natolik, že postupně ze svého okruhu zájmu vypustil všechny výše uvedené skupiny živočichů s výjimkou mravenců.

Bývá zvykem, že k textům připomínajícím výročí významných vědátorů se připojuje jejich bibliografie. Já se však tomuto vyhnu, respektive zájemce odkážu na webové stránky, které si vede sám jubilant. Když si otevřete kolonku „bibliografie odborná“, tak zjistíte, že sám Pavel rezignoval na

Obr. 4: Pavel a Klárka při terénním výzkumu. Fotoarchiv P. Bezděčka.

Fig. 4: Pavel and Klárka during field research. Photo archive P. Bezděčka.

úplný výčet svých počínů a začíná až rokem 1982 (BEZDĚČKA 2022). Řada z jeho odborných článků vyšla i v tzv. impaktových zahraničních periodikách.

Jestliže jste otevřeli jeho úvodní webovou stránku (BEZDĚČKA 2022), aniž byste před tím něco bližšího o Pavlovi věděli, zažili jste možná malý šok. Již na začátku jsem upozorňoval, že to byl hyperaktivní hošík, a s postupujícími léty nijak nepolevuje. Od malička jej bavilo malování a kreslení. Vyzkoušel mnoho technik a jejich kombinací, nevyhýbal se všelijakým experimentům. V roce 2012 pro sebe objevil počítačovou malbu (computer painting). Ta jej uchvátila a zůstal jí věrný dodnes. Od roku 2014 svá díla i vystavuje. Měl již na 70 výstav po celé republice, jeho obrazy zakoupily i některé galerie, o soukromých sbírkách ani nemluvě.

Od puberty psal básničky a povídky, které většinou reflektovaly jeho rozpoložení a vztahy k něžnému pohlaví. Počátek jeho seriózní literární tvorby se nachází na přelomu osmdesátých a devadesátých let 20. století. V regionálních novinách a záhy také v časopisech, jako je Sluníčko či Mateřídouška, začaly vycházet jeho bajky a pohádky. V naprosté většině pojednávaly nějakým způsobem o přírodě a přírodních jevech. V souladu s tehdejšími povoláními souvisejícími s ochranou přírody začal psát informační a popularizační články, fejetony a eseje o přírodě, její ochraně i o jednotlivých druzích naší fauny a flóry.

V roce 1996 založil spolu se dvěma kolegy časopis Bílé Karpaty, který (nyní pod názvem Bílé – Biele Karpaty) vychází dodnes. V posledním čísle je na celé dvoustraně zveřejněn rozhovor, ve kterém Pavel rekapituluje některé etapy své dosavadní pouti životem (JONGEPIER 2022). Do tohoto časopisu, v němž stále působí jako člen redakce, pravidelně přispívá pohádkami, bajkami a občas i popularizačními články. Jako spoluautor se podílel na řadě regionálních publikací národopisného charakteru i při tvorbě nejrůznějších propagačních brožur, letáků atp., v nichž nezdědka uplatnil i svoje fotografie.

Jakýmsi vrcholem jeho literární tvorby jsou autorské knihy primárně určené dětským čtenářům. První (*Pohádky o zvířátkách*) vydal v roce 2001. Záhy následovaly *Neuvěřitelné bajkopříběhy* (2002), *Kouzelník Futuro a jeho přátelé* (2004), které vyšly i v německém překladu *Der zauberer Futuro und seine tierfreunde* (2004). Ve stejném roce byla publikována knížka *Medvídek Hamánek* (zároveň vyšla i ve slovenské mutaci jako *Medvedík Hamko*). Po delší odmlce spatřily světlo světa *Bajky a pohádky z Vysočiny* (2018). Nyní připravuje několik dětských knih najednou, nejdříve by měla vyjít *Veselá zoologie*.

Velice rychle zareagoval, když se k nám po invazi ruských vojsk na Ukrajinu uchýlila spousta ukrajinských dětí a jejich rodičů (hlavně maminek). Už v květnu 2022, tedy asi dva měsíce od toho útoku, vydalo Muzeum Vysočiny Jihlava česko-ukrajinskou knížku *Bajky a pohádky z lesů a luk / Байки та казки лісів і лузів*. Pavel je autorem textů a ilustrací, o překlad do ukrajinštiny se postarala Ksenija A. Zaščepkina, strojní inženýrka žijící již dlouho na Vysočině. Oba dva vytvořili toto dílo bez nároků na honoráře – jako gesto pomoci ukrajinským mámám a dětem, které musely utéci před ruskými okupanty. Text je dvojazyčný, zrcadlově uspořádaný, aby se děti obou národů mohly učit druhý jazyk, když budou chtít. Kniha byla bezplatně distribuovaná do záchranných center, škol a nemocnic, aby přinesla alespoň nějakou radost ukrajinským dětem, které své oblíbené knížky a hračky musely nechat doma.

Jenom krátce se ještě zmíním o Pavlově básnické tvorbě. V devadesátých letech napsal okolo padesáti básní, z nichž některé vyšly v malých sbornících a časopisech. Ukázky nejnovějšího Pavlova básnění naleznete v knize *Nepřekonatelný neklid* (2022), kterou vydal vlastním nákladem. Obsahuje 70 jeho obrazů a 70 haiku vycházejících z obrazu a jeho názvu. Jedná se o moderní a volnější formu haiku umocňující obsah obrazu a ozřejmující malířovy pocity a důvody k tvorbě díla. Pavel zachoval základní formu haiku, tedy tři verše s 5–7–5 slabikami.

Na tomto místě se pokusím o jakousi sumarizaci Pavlových publikačních aktivit od roku 1982 do současnosti. Odborných publikací bylo 229, populárně naučných 501, beletristických počinů 211 a nálepkou ostatní lze klasifikovat dalších 162 textů. Po sečtení se dosta-

Obr. 5: Pavlův obraz „Pod roentgenovými paprsky Jupitera“. Malba P. Bezděčka.
Fig. 5: Pavel's painting „Under the Roentgen Rays of Jupiter“. Painting P. Bezděčka.

Obr. 6: Pavel na cestách. Fotoarchiv P. Bezděčka.

Fig. 6: Pavel on the road. Photo archive P. Bezděčka.

neme k neuvěřitelnému číslu 1103, které dnes už ale stejně neplatí, protože než bude tento článek zveřejněn, přibudou do-zajista další tvůrčí počiny.

Ještě se vrátím do roku 1991, kdy nastoupil jako referent ochrany přírody na Okresní úřad v Uherském Hradišti. Záhy zjistil, jak bídne je faunisticky probádaný tento region včetně Bílých Karpat nebo Chřibů. Proto inicioval vznik Přírodovědného

klubu v Uherském Hradišti, v němž podmínkou členství byla odbornost v nějakém přírodovědném oboru. Tento klub, který fungoval jako občanské sdružení, za dobu své existence vydal 8 sborníků, v nichž bylo publikováno pestré spektrum odborných článků zaměřených především na oblast jihovýchodní Moravy. K tomu postupně přibýlo 12 monografií ve formě supplement, některé z nich byly významné pro celou republiku (Žižaly ČR, Vodní měkkýši ČR). Za deset let existence měl klub 160 členů, a to včetně několika pracovišť odborných ústavů Akademie věd. Pavel po celou dobu fungoval jako výkonný redaktor sborníku a navíc sháněl od sponzorů finanční prostředky na vydávání časopisu. Poté, co se přestěhoval do Jihlavy, nikdo toto břímě nepřevzal a klub zanikl.

Za jeho působení na správě CHKO Bílé Karpaty tam přizval a přilákal spoustu badatelů, a tak se toto dříve poněkud opomíjené pohoří stalo jednou z nejlépe prozkoumaných oblastí v ČR. Pro Českou společnost entomologickou zde organizoval i Entomologické dny a pořádal tady i další odborné semináře spojené s výzkumem v terénu.

Sluší se připomenout i Pavlovy pedagogické a vzdělávací aktivity. V Uherském Hradišti vedl v místním Domě dětí a mládeže přírodovědný kroužek a entomologický kroužek (1985–1995). V uherskohradištském Klubu kultury byl oblíbeným lektorem Akademie třetího věku (1999–2006). Pro jeho frekventanty připravoval i exkurze do terénu. I poté, co se odstěhoval, tak alespoň občas sem s nějakou přednáškou zajíždí dodnes. V letech 1985–2006 přednesl desítky přednášek pro žáky a studenty uherskohradištských základních a středních škol na téma příroda regionu a její ochrana. Za tuto práci a také za bohatou publikační činnost v regionálních novinách a časopisech obdržel Pavel v roce 2000 Cenu města Uherské Hradiště za ekologii.

Po přestěhování do Jihlavy spolu s Klárkou (manželkou a kolegyní zooložkou v jedné osobě) pokračují v přednáškové činnosti. Od roku 2007 do současnosti vystoupili s více než 150 přednáškami pro veřejnost po celé republice. Na různých fórech prezentují témata přírodovědná i přírodopisně-cestovatelská. Krom toho společně občas přednášejí studentům na univerzitách v Olomouci a v Brně (zde vedou pravidelné determinační kurzy).

Jako muzejník je autorem řady výstav a podílel se i na tvorbě několika expozic. S výstavní činností však začal mnohem dříve. Třeba v roce 1997 se rozhodl uspořádat ve Slováckém muzeu v Uherském Hradišti velkou autorskou výstavu *Fauna jihovýchodní Moravy*. Tamní muzeum nikdy nemělo přírodovědné oddělení, a tak pracovníci muzea pomáhali Pavlovi jen po technické a grafické stránce. V Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně si zařídil objemnou výpůjčku vycpanin, pro exponáty z říše hmyzu mohl sáhnout do svých sbírek. Realizace výstavy byla náročná i proto, že

Pavel v té době pracoval mimo Uherské Hradiště a výstavě se mohl věnovat pouze po návratu z práce a o víkendech.

Měsíc před otevřením výstavy se na Pavla obrátil ředitel muzea s tím, že muzeum obdrželo od anonymního dárce 10 000 Kč s podmínkou, že k výstavě musí být vydána knížka (brožura) tematicky shodná. Zdá se vám nemožné celou knížku napsat a ilustrovat a předat nejpozději za tři týdny, aby se do vernisáže stihla korektura, tisková příprava i samotný tisk? Tak to neznáte Pavla. V stanoveném termínu byl rukopis odevzdán a s ním více než sto obrázků.

Přírodovědci většinou mají silné sklony k cestování a nejinak je tomu u Pavla. Cestovatelské geny nepochybně získal po rodičích, kteří milovali výlety do hor a od útlého věku jej brali sebou. Ve dvácti letech již jezdil vlakem sám na celý víkend za brouky na Pálavu, ve třinácti se toulal se stejně starým kamarádem dva týdny v Jeseníkách přespávající ve stanu. Když mu bylo patnáct, s partou sjížděl na loďkách Sázavu, Vltavu, Ohři a další řeky.

Obr. 7: Pavel kolem sebe šíří dobrou náladu. Foto A. Reiter.

Fig. 7: Pavel spreads a good mood around him. Photo A. Reiter.

Do roku 1989 byly jeho destinace značně limitované. Ten, kdo nepatřil k režimním prominentům, mohl cestovat tak nanejvýš k Baltu (NDR) nebo do některých zemí Balkánu (Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko). Všichni trochu dříve narození však máme na putování Rumunskými a Bulharskými pohorími nezapomenutelné zážitky. Po pádu železné opony se i Pavlovi otevřel širý svět a hned toho začal náležitě využívat.

Nejprve se několikrát vydal do Alp, ze vzdálenějších zemí si vybral Španělsko, Maroko a Turecko. V roce 1993 jej kontaktovala jedna brněnská cestovka, jestli by si netroufl vést autobusový poznávací zájezd do Albánie. To byla výzva! Díky režimu, který tam donedávna panoval, o této zemi nikdo nic nevěděl. Nejspíše to byl úplně první zájezd, který se do této země vypravil. Mnohokrát bylo zapotřebí improvizovat a čelit všelijakým překážkám, ale stálo to za to. Na panenských plážích tenkrát nestál takřka žádný hotel, místní lidé návštěvníky vřele přivítali a nikoho nezamordovali, jak varovali mnozí škarohlídové. Jen do těch hor nakoukli jen na krajíček, protože dostat se

do nich autobusem je i dnes dost obtížné. A neskončilo u jedné cesty. Ten rok tam vedl tři výpravy a každá trvala 30 dní. Díky Pavlovi se lidé možná přestali Albánie bát a začali tam běžně trávit dovolené.

První skutečně exotickou výpravu podnikl v roce 2005, kdy navštívil karibské ostrovy Curacao, Tortola a Saint Martin. Se svojí ženou Klárkou si oblíbili ostrovy ve Středomoří, kam jezdí opakovaně (např. Kréta, Kypr, Rhodos, Korfu). Vydali se spolu také na Kapverdské ostrovy (2008, 2010), do Peru (2012), na Srí Lanku (2014, 2018), Mauricius (2015), do Keni (2016) a Ománu (2017 a 2019). Nejenom kvůli studiu mravenců také třikrát pobývali v Norsku (2014, 2015, 2018). Poznatky, zkušenosti a zážitky, které na svých cestách načerpali, pak zprostředkovávají na přednáškách po celé republice.

U článků tohoto typu bývá dost často problém sehnat a poskládat o dotyčném jedinci všechny potřebné informace. V tomto ohledu jsem to měl usnadněné tím, že Pavel jako bytostný extrovert toho na sebe spoustu vykecal – během společné práce v terénu, v hospodě, na svých webových stránkách, v novinových rozhovorech či na vernisážích výstav. Musím také poděkovat jeho ženě Kláře, která mě zásobila celým konvolutem materiálů, ze kterých jsem mohl čerpat. Měl jsem vlastně potíže opačného charakteru. Jak z té hory příběhů a dat sestavit text, který by nenabobtnal do nebetýchých rozměrů? Třeba prakticky úplně jsem vynechal téma Pavel a fotografování. Když už jsem se někdy v těch všech podkladech ztrácel, tak jsem se utěšoval tím, že nešťastník, který se o něco podobného pokusí za deset, dvacet, neřku-li za třicet let, to bude mít díky Pavlovi neutuchající tvůrčí energii ještě mnohem složitější.

LITERATURA

BEZDĚČKA P. (2022): Bibliografie odborná. *Pavel Bezděčka*, <https://bezdecka.cz/bibliografie-odborna/>, (accessed 17 December 2022).

BEZDĚČKA P. (2022): *Pavel Bezděčka*, <https://bezdecka.cz/>, (accessed 17 December 2022).

JONGEPIER J. W. (2022): Od vědy k bajkám. *Bílé – Biele Karpaty*, 27: 2–3.

DUŠAN TRÁVNÍČEK

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, 14|15 Bat'ův institut, Vavrečkova 7040, CZ-760 01 Zlín, Czech Republic; e-mail: Dusan.Travnicek@muzeum-zlin.cz

Moravskoslezská pobočka ČBS a její činnost v roce 2022

Moravskoslezská pobočka České botanické společnosti (dále MSP ČBS) je spolek, který sdružuje profesionální i amatérské zájemce o botaniku. Ve své činnosti se zaměřujeme na oblast střední, severní a východní Moravy a Slezska. Věnujeme se především pořádání odborných jednodenních terénních exkurzí, vícedenních floristických minikurzů a determinačních setkání.

Cílem tohoto příspěvku je představit aktivity a fungování pobočky, přičemž mezi sebe rádi přivítáme další zájemce o botaniku. Více informací naleznete na webových stránkách pobočky www.ms-cbs.cz.

VÝROČNÍ SCHŮZE

První naší akcí v roce 2022 byla výroční schůze. Oproti minulému roku, kdy kvůli pandemii koronaviru probíhalo setkání online, se to letošní konalo již tradičně za osobní přítomnosti členů. Uskutečnilo se v sobotu 19. března v nově zrekonstruovaném zámku Kinských ve Valašském Meziříčí. Na setkání dorazilo 22 členů pobočky a další hosté. Příspěvky, které v několika blocích zazněly během výroční schůze, byly následující:

Úvodní informace

- Úvod a přivítání účastníků – Veronika Kalníková
- Finanční zpráva za rok 2021 – Petr Kocián

Ze života pobočky

- Šestero deceníí jubilantky – 60 let Moravskoslezské (Severomoravské) pobočky – Zbyněk Hradílek
- Soutěž o pobočkové logo – David Hlisnikovský
- Ohlédnutí se za floristickým minikurzem v Jakartovicích – Šárka Cimalová
- Infovizitky členů na pobočkovém webu – Zuzana Mruzíková

Odborné přednášky

- Poloparazitické rostliny v ekologické obnově travinných ekosystémů: nejen o kokrhelech a třti-ně – Jakub Těšitel
- Aktuální výskyt plavuníků v CHKO Beskydy – Marie Popelářová
- Sochy a mechy – přehlížené kulturně-biologické spojení ve veřejném prostoru – Václav Dvořák
- Několik (osobních) poznámek k Františku Gogelovi – David Horák

Krátká sdělení a diskuzní příspěvky

- Současná situace kolem vodní nádrže Skalička na Bečvě – Marie Popelářová
- Výše členských poplatků – Petr Kocián
- Personalie ve Zprávách MSP ČBS – Zuzana Mruzíková

Pozoruhodné botanické nálezy uplynulé sezóny

- Zajímavé nálezy Metylovic a okolí VI. – Zbyněk Lukeš
- Sklenobýl i jiné floristické plody loňských výletů po Moravě – František Lamla
- *Orchis xlorenziana* a další špeky z inventarizací – Jiří Kocián

ODBORNÉ EXKURZE A DETERMINAČNÍ SETKÁNÍ

Během roku 2022 proběhlo osm exkurzí, které pobočka vždy pořádala ve spolupráci s dalšími organizacemi. Zrušena a do dalšího roku přesunuta byla jen jedna exkurze, která měla být připomenutím stého výročí úmrtí místní významné botanické osobnosti – pátera Františka Gogely. Čtyři exkurze byly tematicky zaměřeny na cévnaté rostliny, dvě na mechorosty a dvě byly mykologické.

Podrobnější informace k exkurzím, jejich průběhu a nálezům, se můžete dočíst na webu pobočky v krátkých reportech (<https://www.ms-cbs.cz/exkurze-a-prednasky-2022/>), nebo potom v exkurzím věnovaných příspěvcích ve Zprávách MSP ČBS (<https://www.ms-cbs.cz/zpravy-moravskoslezske-pobocky-cbs/>).

- 9. 4. 2022: Bryologická exkurze do Štramberka a okolí *
Vedoucí exkurze – Zbyněk Hradílek
- 7. 5. 2022: Vycházka (nejen) za prstnatci bezovými na Osoblažsko
Vedoucí exkurze – Zuzana Mruzíková a Zbyněk Lukeš
- 4. 6. 2022: Exkurze krajinou sopek Nízkého Jeseníku *
Vedoucí exkurze – Martin Dančák a Michal Hroneš
- 18. 6. 2022: Kytičky osady Hraničky **, +
Vedoucí exkurze – Vojtěch Taraška
- 2. 7. 2022: Exkurze za historickými lokalitami vstavače osmahlého ++
Vedoucí exkurze – Marie Popelářová a Veronika Kalníková
- 23. 7. 2022: Bryologická exkurze do údolí potoka Mazák v Ostravici **, ©
Vedoucí exkurze – Svatava Kubešová a Jana Tkáčiková
- 3. 9. 2022: Mykologická exkurze v okolí osady Jamník **, ©
Vedoucí exkurze – Jiří Lederer
- 17. 9. 2022: Mykologická exkurze Palkovickými hůrkami **, ©
Vedoucí exkurze – Jiří Lederer

(* společná exkurze MSP ČBS ve spolupráci s PFF UP Olomouc, ** Moravským zemským muzeem v Brně, + Vlastivědným muzeem Jesenicka, ++ Správou CHKO Beskydy a © Muzeem Beskyd ve Frýdku-Místku)

Ve dnech 11.–16. července 2022 proběhl celostátní Floristický kurz v Přerově. Floristický kurz ve spolupráci s Českou botanickou společností pořádali členové pobočky Michal Hroneš a Zbyněk Hradílek. Projít se podařilo celkem 41 tras, z čehož 5 exkurzí bylo dendrologických a 2 bryologické. Pobočkovými vedoucími kurzu byli Martin Dančák, Václav Dvořák, David Hlisenkovský, David Horák, Zbyněk Hradílek, Michal Hroneš, Veronika Kalníková, Svatava Kubešová a Jana Tkáčiková.

V sobotu 19. listopadu 2022 se na Katedře botaniky PŘF UPOL konalo determinační setkání zaměřené na rod třtina (*Calamagrostis*). Lektorem byl Milan Štech z Katedry Botaniky PŘF JČU. Účastníků bylo 14. Setkání organizoval Michal Hroneš a bylo pořádáno ve spolupráci s PŘF UPOL.

Z DALŠÍ ČINNOSTI

Výsledky z většiny našich akcí publikujeme, a tím i archivujeme, v našem jednou ročně vydávaném pobočkovém časopise. V roce 2022 vyšly již Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS č. 11. Připravila je redakční rada ve složení Jiří Kocián (předseda redakční rady), Michal Hroneš, Veronika Kalníková, Petr Kocián (technický redaktor), Svatava Kubešová a Jana Tkáčiková. S revizí anglických textů pomohl Martin Dančák a s revizí mykologických příspěvků Jakub Salaš. Nové číslo pobočkového zpravodaje shrnuje na 80 stranách činnost pobočky v roce 2021, ve fotografické koláži představuje nálezy zajímavých taxonů z exkurzí uplynulých 10 let a dále přináší některé floristické postřehy a události vztahující se k regionu působnosti pobočky.

Naši členové pobočky obdrželi v průběhu roku v elektronické podobě čtvrtý Informace členům s aktualitami z botanického dění v regionu. O přípravu tohoto informačního periodika se postaral David Hlisenkovský.

Pobočka dále provozuje Nálezovou databázi Moravskoslezské pobočky ČBS (ND MSP ČBS, www.nalezovka.cz). V databázi je aktuálně zapsáno 53 513 záznamů. Pokračovala spolupráce s projek-

Obr. 1: Společná fotografie účastníků exkurze za prstnatci bezovými (*Dactylorhiza sambucina*) na Osoblažsko. Foto: D. Hlisenkovský.

tem PLADIAS (<https://pladias.cz/>) o výměně dat, kdy Nálezová databáze Moravskoslezské pobočky ČBS je jedním z datových zdrojů pro tvorbu map rozšíření cévnatých rostlin ČR. Webové stránky (www.ms-cbs.cz) pobočky spravuje Petr Kocián. Na stránkách jsou k dispozici jak organizační informace (členství, poplatky, aktuální informace k exkurzím atd.), tak výsledky a postřehy z exkurzí, botanická literatura, určovací klíče i další botanické materiály a data vztahující se k regionu. Na hlavní web odkazují facebookové stránky pobočky (www.facebook.com/mspcbs), jejichž činnost byla obnovena v roce 2021. Staral se o ně Jiří Kocián.

Obr. 2: Kriticky ohrožený vstavač osmahlý (*Neotinea ustulata* subsp. *aestivalis*), který byl předmětem pátrání na jedné z pobočkových jednodenních exkurzí. Foto: V. Kalníková.

Obr. 3: Naše exkurze jsou občas i lehké zoologické, záleží na odbornících, kteří se k nám přidávají. Zde Jiří Pavelka účastníkům demonstruje modráška černoskvrného (*Phengaris arion*) – kriticky ohrožený druh motýla. Od běžnějších modrášek se odlišuje svou velikostí (je z nich největší) a výraznými černými skvrnami na lící straně křídel. Foto: V. Kalníková.

Obr. 4: Účastníci jedné z mnoha exkurzí Floristického kurzu v Přerově. Vedoucí Pavel Lustyk se zrovna věnuje určování nálezů ze štěrkového náplavu na řece Bečvě v Lípniku nad Bečvou. Foto: D. Hlísnikovský.

Obr. 5: I takto vypadá botanický průzkum. David Hlisnikovský na exkurzi Floristického kurzu v Přerově zkoumá vodní makrofyta v tůň mrtvého ramena Bečvy v PR Škrabalka. Foto: V. Kalníková.

Pobočka má od letošního roku nové oficiální logo. To vzešlo ze soutěže vyhlášené na podzim 2021. Vítězným se stal návrh od Martina Dančáka. Logo poté prošlo ve spolupráci s Václavem Dvořákem a autorem loga profesionální péčí grafičky Beaty Zdražilové. Představuje šest květů endemického zvonku jesenického (*Campanula gelida*) v soustředném kruhu. Zvonek jesenický je endemitem Hrubého Jeseníku, tedy rostlinou, která roste pouze na území působnosti pobočky. Umístění jednotlivých zvonků do kruhu přitom evokuje květenství chrpy modré (*Centaurea cyanus*), stále ještě poměrně hojného plevele chladnějších oblastí. Vyvedení a barva zároveň upomínají na valašské lidové tradice v podobě modrotisku.

Výbor pobočky pracoval v roce 2022 ve složení: Veronika Kalníková (předsedkyně), Zbyněk Hradílek (místopředseda), Michal Hroneš (jednatel), David Hlisnikovský (člen výboru) a Jiří Kocián (člen výboru). V roce 2022 měla pobočka k 17. 12. 2022 celkem 83 členů, z toho 32 členů je zároveň členy ČBS.

VERONIKA KALNÍKOVÁ

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Regionální pracoviště Správa CHKO Beskydy,
Nádražní 36, CZ-756 61 Rožnov pod Radhoštěm; e-mail: v.kalnikova@seznam.cz

Ohlédnutí za entomologickými exkurzemi pro širokou veřejnost v roce 2022

Východomoravská pobočka České společnosti entomologické (ČSE) ve spolupráci s Muzeem jiho-východní Moravy ve Zlíně uspořádala letos dvě vycházky, během nichž se zájemci mohli seznámit s metodami sběru hmyzu a zároveň blíže poznat zajímavé lokality v bezprostředním okolí Zlína. Výchozí místa byla totiž zvolena tak, aby byla dostupná městskou hromadnou dopravou.

První akce byla nazvána *Ze Zlína do Fryštáku aneb příroda za humny* a uskutečnila se v sobotu 28. V. 2022. Na zastávce „Jižní svahy Kocanda“ se ve stanovený čas sešlo 24 zájemců. Přivítal je předseda Východomoravské pobočky ČSE Dušan Trávníček a představil své kolegy entomology, kteří se spolu s ním ujali role průvodců – Milana Veselého, Tomáše Vojkůvku a Michala Zapletala. Pak jsme se vydali na cestu.

Hned během první zastávky na okraji listnatého lesa bylo k vidění spousta zástupců nejrůznějších řádů hmyzu. Háčky na bukových listech má na svědomí muška bejlmorka buková (*Mikiola fagi*), zatímco kulaté útvary na listech dubů (duběnky) vznikají činností žlabatky dubové (*Cynips quercus-folii*), která je představitelem blanokřídlého hmyzu. Z dvoukřídlých tu byly různé druhy pestřenek (*Syrphidae*), masařek (*Sarcophaga* spp.) a roupcovitých (*Asilidae*), řád ploštíc zastupovali ruměníce pospolná (*Pyrrhocoris apterus*), vroubenka smrdutá (*Coreus marginatus*), představitelé čeledi klopuškovitých (*Miridae*) a kněžicovitých (*Pentatomidae*). Na odchycených exemplářích jsme demonstrovali rozdíly mezi sarančaty (*Caelifera*) a kobylkami (*Ensifera*). Z brouků tu byli nejhojnější kozlíčci *Agapanthia villosa viridescens*, kteří posedávali na listech kopřiv. Na květech jsme pozorovali další druhy drobných tesaříků (*Stenurella bifasciata*, *S. melanura*) a zástupce čeledi stehenačovití *Oedemera virescens*. Z motýlů jsme tu zastihli babočku admirála (*Vanessa atalanta*), babočku bodlákovou (*Vanessa cardui*), housenky babočky síťkované (*Araschnia levana*), housenku můry blýskavky (*Amphipyra* spp.) a našli jsme i kuklu nějakého vakonoše (*Psychidae*). Občas jsme poukázali i na zástupce jiných bezobratlých živočichů, než je hmyz. Roztoče reprezentovali klíště

Obr. 1: Účastníci vycházky, 28. V. 2022. Foto D. Trávníček.

Fig. 1: Participants in an entomological walk, 28. v. 2022. Photo D. Trávníček.

Obr. 2: Kozlíček *Agapanthia villosaviridescens*. Foto D. Trávníček.

Fig. 2: Golden-bloomed Grey Longhorn (*Agapanthia villosaviridescens*). Photo D. Trávníček.

Obr. 3: Housenka můry blýskavky (*Amphipyra* spp.). Foto Libor Jankových.

Fig. 3: A caterpillar of the moth of the genus *Amphipyra*. Photo Libor Jankových.

Obr. 4: Účastníci vycházky, 27. VII. 2022. Foto D. Trávníček.

Fig. 4: Participants in an entomological walk, 27. vii. 2022. Photo D. Trávníček.

obecně (*Ixodes ricinus*) a sametka rudá (*Trombidium holosericeum*), pavouky jsme alespoň orientačně zařadili do čeledí – křížákovití (Araneidae), skákavkovití (Salticidae), slíďákovití (Lycosidae), ale samce lovcíka hajního (*Pisaura mirabilis*) jsme určili spolehlivě, stejně jako sekáče rohatého (*Phalangium opilio*) z řádu sekáčů (Opiliones).

Trasa pak vedla listnatým lesem, kde jsme poukázali na příkladné lesnické hospodaření. Asi před 20 lety zde proběhla výběrová těžba a na těchto plochách nyní probíhá přirozená obnova lesa. Jakmile jsme přešli na druhou stranu hřebene, ocitli jsme se nad Fryštáckou přehradou. V těchto partiích se nachází prosvětlený les tvořený převážně buky, habry a duby. Učinili jsme několik zastavení, během nichž entomologové předváděli různé metody sběru hmyzu. Zaznamenali jsme pestrou škálu živočichů, nejvíce obdivu sklídl střevlík vrásčitý (*Carabus intricatus*). Také kokon s kvantem nedávno vylíhnutých malých jedinců křížáka obecného (*Araneus diadematus*) se těšil pozornosti. Dále uvedu alespoň stručný přehled pozorovaných bezobratlých tvorů. Brouci: různé druhy kovaříků (Elateridae), svižník polní (*Cicindela campestris*), chrobák lesní (*Anoplotrupes stercorosus*), zlatohlávek zlatý (*Cetonia aurata*), zobonosky (*Byctiscus* sp.), páteříčci (*Cantharis* sp.), štítonoš zelený (*Cassida viridis*), krasec *Anthaxia quadrimaculata*; motýli: soumráčník jitrocelový (*Carterocephalus palaemon*), očkovec dubový (*Cyclophora punctaria*), kropenatec jeteľový (*Chiasmia clathrata*), tmavoskvrnáč jedlový (*Pungeleria capreolaria*), skvrnopásník lískový (*Lomaspilis marginata*), žlutavka šedavá (*Herminia grisealis*); blanokřídli: vosa obecná (*Vespula vulgaris*), ploskočelka (*Halictus* spp.), mravenci rodů *Formica* a *Myrmica*, lumkovití (Ichneumonidae); švábi: rusec lesní (*Ectobius sylvestris*); polokřídli: mšice stromovnice buková (*Phyllaphis fagi*); síťokřídli: zlatoočka skvrnitá (*Chrysopa perla*); srpice: srpice obecná (*Panorpa communis*).

Při sestupu k přehradě po lesní cestě jsme se potěšili pohledem na několik desítek kvetoucích orchidejí, které jsme určili jako prstnatec Fuchsův (*Dactylorhiza fuchsii*). I když předcházející den přešla studená fronta a trochu se ochladilo, tak lze konstatovat, že počasí nám přálo a k dobré náladě přispěla i hojnost právě dozrávajících lesních jahod. U Fryštáku byla exkurze ukončena.

Druhá výprava byla naplánována do Přírodního parku Želechovické paseky a odehrála se v sobotu 27. VII. 2022. Na zastávce „Kudlov točna“ se v určenou hodinu sešlo 29 odvážlivců, kteří se rozhodli absolvovat entomologickou vycházku i přesto, že pokračovala série letních dnů, kdy teploty dosahovaly extrémních výšek. Velmi různorodé bylo věkové složení této skupiny – od osmiměsíčního nemluvněte v kočárku až po jurodivé sedmdesátníky. Trasu procházející Přírodním parkem Želechovické paseky připravil Dušan Trávníček a role průvodců se spolu s ním zhostili členové

Obr. 5. Předvádění exempláře hmyzu zaujaly děti i dospělé. Foto Dušan Trávníček.

Fig. 5: The insect specimens on display caught the attention of both children and adults. Photo D. Trávníček.

Obr. 6: Otakárek ovocný (*Iphiclidides podalirius*). Foto D. Trávníček.

Fig. 6: Scarce Swallowtail (*Iphiclidides podalirius*). Photo D. Trávníček.

a příznivci Východomoravské pobočky ČSE Milan Veselý, Michal Zapletal, Eduard Ezer a Vojtěch Kohout.

D. Trávníček účastníky přivítal, představil své kolegy a stručně auditorium obeznámil s přírodními poměry navštíveného území. Také zmínil důvody, proč byl v těchto místech v roce 2001 vyhlášen přírodní park zaujímající plochu něco málo přes 10 km². Pak se celá skupina vydala na cestu. Entomologové předváděli různé metody sběru hmyzu a demonstrovali nalovené exempláře. Ty pak byly vypouštěny zpátky do svého prostředí.

Nejprve jsme přešli přes louku a pak chvíli spočinuli ve stínu na okraji lesa. K nejhojnějším exemplářům hmyzu ve smýkáčích sítkách patřili zástupci rovnokřídlých (Orthoptera). Mohli jsme názorně vysvětlit rozdíly mezi sarančaty a kobylkami, především děti nejvíce zaujala díky své velikosti kobylka hnědá (*Decticus verrucivorus*). Z řádu brouků (Coleoptera) se ve velkém množství vyskytovali páteříčci žlutí (*Rhagonycha fulva*), jednotlivě pak byli zastoupeni tesařík skvrnitý (*Rutpela maculata*), krytohlav (*Cryptocephalus* sp.) a střevlíček ošlejkový (*Anchomenus dorsalis*). Ploštice (Heteroptera) jsme byli schopni zařadit do čeledí: kněžicovití (Pentatomidae), klopuškovití (Miridae), lovcíkovití (Nabidae). Odloveny byly nymfy i dospělci, čehož jsme využili k vysvětlení pojmů hmyz s proměnou dokonalou a nedokonalou. Z dalších polokřídlých tu byly k vidění různé druhy pěnodějek (Cercopoidea) a křísků (Membracoidea). Řád mouchy reprezentovali masařkovití (Sarcophagidae) a bzučivkovití (Calliphoridae), řád síťokřídlých (Neuroptera) mravkolev běžný (*Myrmeleon formicarius*). Z blanokřídlých (Hymenoptera) jsme pozorovali různé druhy čmeláků (*Bombus* sp.) a vosu obecnou (*Vespula vulgaris*). K běžným motýlům (Lepidoptera) na tomto stanovišti patřili okáč bojínkový (*Melanargia galathea*), modrásek jehlicový (*Polyommatus icarus*), perleťovec velký (*Argynnis aglaja*), babočka bodláková (*Vanessa cardui*), žlutásek řešetlákový (*Gonepteryx rhamni*), žlutásek čičorečkový i jižní (*Colias hyale*, *C. alfacariensis*), soumráčník máčkový (*Erynnis tages*) a vřetenuška obecná (*Zygaena filipendulae*). Mnohem méně nápadní byli zástupci čeledi pernatuškovitých (Pterophoridae) pernatuška trnková (*Pterophorus pentadactyla*) a pernatuška svačková (*Emmelina monodactyla*).

Pak jsme sestupovali do údolí a sklepávali keře a stromy podél cesty. K nejpočetnějším úlovkům patřili škvor obecný (*Forficula auricularia*), mravenci (*Lasius* sp.) a housenky píďalek (Larentiinae). Rovněž jsme zaznamenali několik druhů sluněček (Coccinellidae), především pak invazivní druh sluněčko východní (*Harmonia axyridis*). Upozornili jsme na čískovité hálky na dubech, v nichž se vyvíjejí larvy žlabatky kalichové (*Andricus quercuscalicis*). Zastavili jsme se u hromady hnoje a tlející vegetace. Stačilo několik expertních hrábnutí a mohli jsme demonstrovat vypasené larvy zlatohlávků (Cetoniini), zastihli jsme tu i různé druhy drabčíkovitých brouků (Staphylinidae). Poblíž jsme spatřili i pavoukovec (Arachnida) – zástupce čeledi slídákovití (Lycosidae), sekáče rohatého (*Phalangium opilio*) a také jednoho štírka (Pseudoscorpionida). Další nález – stínku obecnou (*Porcellio scaber*) – jsme zařadili mezi koryše řádu stejnonožců (Isopoda). Na květy usedaly různé druhy samotářských včel (Ceratinini) a pestřenek (Syrphidae), např. pestřenka žlutopásá (*Chrysotoxum festivum*). Při této příležitosti M. Veselý pohovořil o výstražném (aposematickém) zbarvení. Před odchodem z tohoto místa přiletěl nádherný neolétaný exemplář otakárka ovocného (*Iphiclidus podalirius*) a neomylně usedl na ruku přítomného lepidopterologa M. Zapletala. Z dalších druhů motýlů kromě již dříve uvedených tu poletovali ohniváči černoskvrnní (*Lycaena tityrus*), babočka admirál (*Vanessa atalanta*), bělásek řepový (*Pieris rapae*), kropenatec jetelový (*Chiasmia clathrata*) a již vzpomenutý specialista M. Zapletal zahlédl i soumráčníka podobného (*Pyrgus armoricanus*). Tento druh se u nás momentálně na Moravě rychle šíří, přesto se jednalo o zajímavé pozorování.

Došli jsme až k potoku, kde jsme se věnovali sběrům vodních bezobratlých pomocí cedníku. Nejhojnějšími tvory zde byli koryši z řádu různonožců (Amphipoda) – blešivci potoční (*Gammarus fossarum*). Nicméně jsme tu našli i vodní brouky (Coleoptera) patřící do rodů *Elmis* a *Hydraena*, chrostíky (Trichoptera) rodu *Rhyacophila* a jepice (Ephemeroptera) rodu *Heptagenia*. Pod kameny

Obr. 7. Sběr bezobratlých živočichů v potoce. Foto J. Šmatla.

Fig. 7: Collecting of invertebrates in a stream. Photo J. Šmatla.

jsme pozorovali ploštěnce (Platyhelminthes), s největší pravděpodobností se jednalo o ploštěnku potoční (*Dugesia gonocephala*). V. Kohout se mezi tím poohlédl po střevlíkovitých broucích podél potoka a ulovil následující druhy: *Cychrus attenuatus*, *Abax parallelepipedus*, *Limodromus assimilis*. Do výčtu pozorovaných živočichů ještě náleželi mrchožrout černý (*Phosphuga atrata*) a mnohožka z čeledi Julidae.

Pak jsme začali opět stoupat do kopce a na chvíli zastavili na okraji pastviny. Jednoho z dětských účastníků tu bodl mravenec žahavý (*Myrmica* sp.). Bodnutí je neškodné, ale bolestivé a chvíli trvalo nešťastníka utěšit. M. Veselý pohotově využil této situace a vysvětlil rozdíly mezi mravenci čeledí Myrmicidae a Formicidae. Zatímco kupovití mravenci jako např. mravenec lesní (*Formica rufa*) žihadlo nemají, tak samice a dělnice mravence žahavého vybaveny žihadlem jsou a neváhají jej použít. Ještě jsme tu pozorovali zlatohlávka tmavého (*Oxythyrea funesta*), kněžici pásovanou (*Graphosoma italicum*) a motýly soumráčníka čárkovaného (*Hesperia comma*), soumráčníka rezaového (*Ochlodes sylvanus*), soumráčníka metlicového (*Thymelicus sylvestris*), perleťovce stříbro-páska (*Argynnis paphia*), perleťovce nejmenšího (*Boloria dia*), modráska štirovníkového (*Cupido argiades*), okáče poháňkového (*Coenonympha pamphilus*), okáče prosíčkového (*Aphantopus hyperantus*), okáče lučního (*Maniola jurtina*) a můry travařku polní (*Amphipoea oculea*) a blýskavku ořešákovou (*Amphipyra pyramidea*).

Poté jsme zamířili do někdejšího sadu poblíž opuštěné pasekářské usedlosti. Sad již téměř zarostl náletovými dřevinami, úctu však stále budí mohutné staleté kmeny několika hrušní a nepochybně poskytují vhodné prostředí xylofágním druhům hmyzu. Pozoruhodná je sušárna ovoce, která se tu zachovala v poměrně dobrém stavu a určitě by bylo vhodné tuto stavbu zakonzervovat a udržovat jako připomínku někdejšího způsobu života místních obyvatel. Kolem stavení jsme na vegetaci pozorovali mnoho exemplářů píďalky kopřivové (*Camptogramma bilineatum*).

O kousek výše jsme si mohli prohlédnout další tradiční pasekářská obydlí, která dotvářejí zdejší krajinný ráz. Ostatně i kvůli této architektuře byl přírodní park vyhlášen. S povděkem jsme využili stínu rozložitě lípy u jedné udržované usedlosti a naposledy nechali kolovat lahvičky s nalovenými

objekty našeho zájmu. Zmíním alespoň nápadně zbarveného roztoče sametku rudou (*Trombidium holosericeum*), střevlíka fialového (*Carabus violaceus*), střevlíčka obecného (*Pterostichus melanarius*), jakož i drvodělku fialovou (*Xylocopa violacea*), zástupce xylofágních blanokřídlých. Nakonec jsme mezi účastníky rozdali několik propagačních exemplářů časopisu „Podušťák“ a skládačky věnované hmyzu roku 2022 cvrčku polnímu (*Gryllus campestris*). Poněkud uondáni horkem, ale v dobré náladě, která panovala po celou dobu exkurze, jsme po čtyřech hodinách vycházku ukončili.

DUŠAN TRÁVNÍČEK

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, 14|15 Bat'ův institut, Vavrečkova 7040, CZ-760 01 Zlín, Czech Republic;

e-mail: Dusan.Travnicek@muzeum-zlin.cz

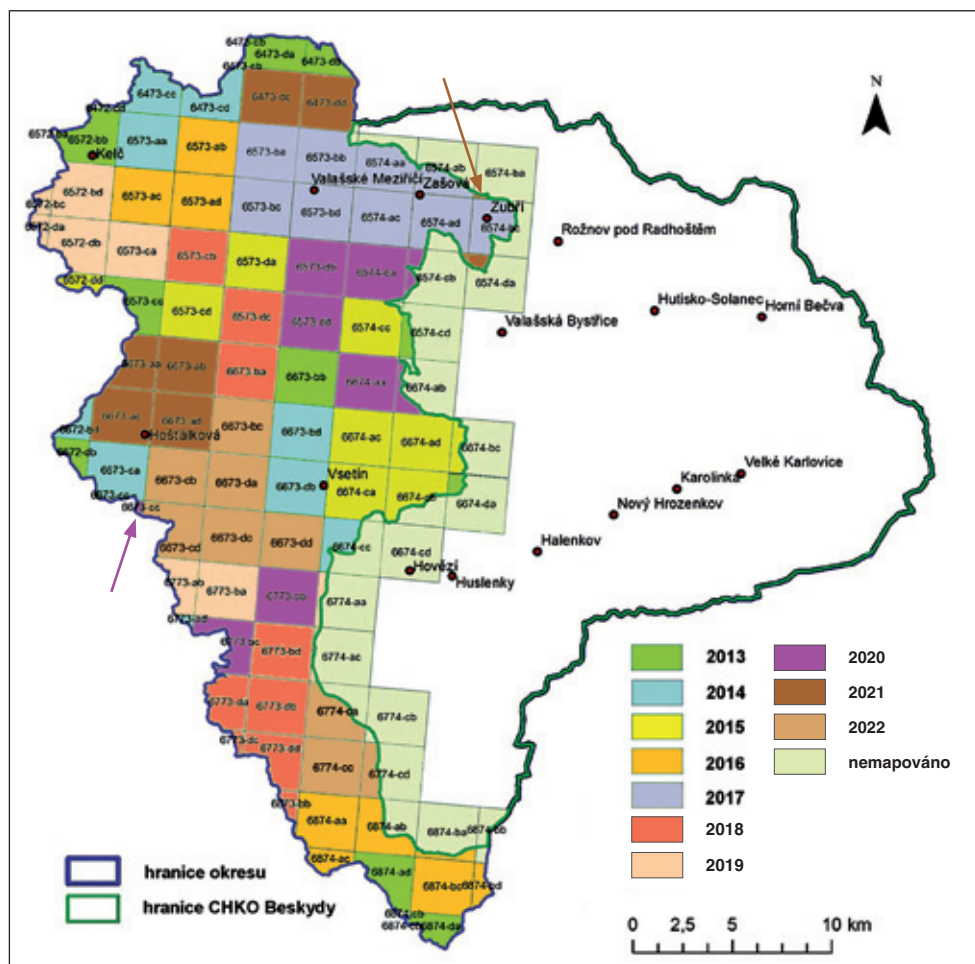
Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2022

Síťové mapování cévnatých rostlin probíhalo na Vsetínsku již devátou vegetační sezónou. Sběr botanických dat na území vsetínského okresu, přesněji pouze na území ležícím mimo Chráněnou krajinnou oblast Beskydy, navazoval na pilotní část, která proběhla v roce 2013 (TKÁČIKOVÁ et al. 2013) a na výsledky z let následujících 2014 až 2021 (TKÁČIKOVÁ et al. 2014, TKÁČIKOVÁ 2015a, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 a 2021). Základním cílem mapování bylo zjištění přítomnosti všech druhů cévnatých rostlin v jednotlivých mapovacích polích (Obr. 1) ve vybraném území. Pozorované rostliny se zaznamenávaly do tzv. škrtačích formulářů. V roce 2022 mapování probíhalo v devíti mapovacích čtvrcích dříve nemapovaných a zvolených tak, aby co nejlépe zachycovaly druhovou diverzitu květeny. Výběr byl cílen na průzkum čtvrců zhruba ve střední části okresu na katastru obcí Hošťálková, Jablůnka, Lhota u Vsetína, Liptál, Ratiboř u Vsetína a Vsetín. Další zkoumané čtverce byly vybrány v jižní části okresu na katastru obcí Lužná a Lidečko. Čtverce pokrývaly území ležící ve čtyřech fytochorionech zasahujících na území vsetínského okresu: 79. Zlínské vrchy, 80a. Vsetínská kotlina (fytochorion 80. Střední Pobečví se dělí na podokresy 80a. a 80b.), 81. Hostýnské vrchy a 82. Javorníky.

Celkem bylo v roce 2022 v devíti mapovacích čtvrcích zaznamenáno 3155 údajů o výskytu 724 taxonů cévnatých rostlin. Podle aktuálního červeného seznamu (GRULICH 2017) se tyto údaje týkají i 75 ohrožených či vzácnějších taxonů cévnatých rostlin (TKÁČIKOVÁ 2022).

Z fytogeograficky významných druhů byly potvrzeny (popř. nalezeny na nových lokalitách) druhy s širší vazbou na Karpaty, konkrétně *Dentaria glandulosa* a *Valeriana simplicifolia*, i druhy jiných geoelementů, které jsou však v ČR vázané převážně na karpatskou oblast – *Carex pilosa*, *C. pendula* agg., *Equisetum telmateia*, *Euphorbia amygdaloides*, *E. stricta*, *Hacquetia epipactis*, *Isopyrum thalictroides* a *Luzula luzulina* aj. Výrazná je také skupina zástupců vstavačovitých (*Cephalanthera damasonium*, *C. longifolia*, *Dactylorhiza fuchsii* subsp. *fuchsii*, *D. majalis* subsp. *majalis*, *D. sambucina*, *Epipactis albensis*, *E. greuteri*, *E. helleborine*, *E. palustris*, *E. purpurata*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*, *Listera ovata*, *Neottia nidus-avis*, *Orchis mascula* subsp. *signifera*, *O. pallens*, *Platanthera bifolia* a *Traunsteinera globosa*) a skupina teplomilných a suchomilných druhů rostlin (*Crepis praemorsa*, *Geranium sanguineum*, *Rosa gallica*, *Trifolium ochroleucon*). Výrazná je i skupina druhů vázaných na zachovalé pastviny a krátkostébelné louky (*Antennaria dioica*, *Hypochaeris maculata*, *Viola canina* subsp. *ruppii*), které mizejí vlivem eutrofizace krajiny a absence odpovídajícího hospodaření. Další výraznou skupinu tvoří druhy lesní, vázané jak na zachovalé listnaté háje teplejších poloh (*Aconitum lycoctonum*, *Allium ursinum*, *Aquilegia vulgaris*, *Arum cylindraceum*, *Cerastium lucorum*, *Corydalis solida*, *Lilium martagon*, *Stachys alpina*), tak na horské bučiny až jedlobučiny (*Blechnum spicant*, *Dentaria enneaphyllos*, *Dentaria glandulosa*, *Dryopteris borrieri*, *Polystichum aculeatum* a *Veronica montana*). Významné jsou i nálezy vzácnějších plevelů (*Aphanes arvensis*, *Kickxia elatine*, *Silene noctiflora*, *Ranunculus arvensis*), které ustupují spolu s mizejícím maloplošně a extenzivně provozovaným hospodařením. Za pozornost stojí také skupina vlhkomilných lučních druhů a druhů vázaných na bazická luční prameniště (*Carex flava*, *C. hartmanii*, *Cyperus fuscus*, *Epilobium parviflorum*, *Gladiolus imbricatus*, *Valeriana simplicifolia* aj.).

Za nejvýznamnější nálezy v roce 2022 je možné považovat nalezení nových lokalit montánních druhů žebrovice různolistá (*Blechnum spicant*), vranec jedlový (*Huperzia selago*), plavuň pučivá (*Lycopodium annotinum*), čípek objímavý (*Streptopus amplexifolius*) v lesních porostech ve výběžku geomorfologického celku Vizovická vrchovina, v části zasahující do okresu Vsetín (cf. ŘÍČAN 1936, TKÁČIKOVÁ 2015b). Nalezena byla také nová lokalita česneku kýlnatého (*Allium carinatum*), což představuje teprve třetí recentní výskyt pro okres Vsetín. Významné je také ověření lokalit fyto-

Obr. 1: Aktuální přehled vymapovaných čtverců síťového mapování okresu Vsetín mimo CHKO Beskydy.

Fig. 1: Current overview of grid cells of the floristic mapping project in the Vsetín district outside of the PLA Beskydy.

geograficky významného druhů řepíčku řepíkovitého (*Aremonia agrimonoides*) v katastrech obcí Lhota u Vsetína, Liptál a Vsetín.

Síťové mapování cévnatých rostlin je víceletý projekt. V roce 2017 po pětiletém trvání projektu byla prozkoumána polovina (48) ze všech mapovacích čtverců zasahujících na území okresu Vsetín mimo CHKO (96) a výsledky byly shrnuty a publikovány (Tkáčiková 2017b). Další devět čtverců bylo prozkoumáno v roce 2018 (Tkáčiková 2018) a stejný počet také v letech následujících (Tkáčiková 2019, 2020, 2021). Celkově bylo do roku 2022 zmapováno 93 čtverců. Projekt bude zakončen v roce 2023, kdy je potřeba prozkoumat zbývající 3 čtverce. V průběhu mapování funguje informační webová stránka (www.mapovanivscz), kde jsou průběžně zveřejňovány aktuality k projektu. Potenciální noví mapovatelé zde o síťovém mapování nalezou také všechny základní informace pro případ, že by se do něj chtěli aktivně zapojit. Nalezené druhy jsou postupně zapisovány do nálezové databáze Moravskoslezské pobočky ČBS (www.nalezovka.cz). Síťové ma-

pování je realizováno zapsaným spolkem Rosička, pod záštitou Moravskoslezské pobočky České botanické společnosti.

LITERATURA

- GRULICH V. (2017): Červený seznam cévnatých rostlin ČR. In: Grulich V. & Chobot K. (eds): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. *Příroda* 35: 75–132.
- ŘÍČAN G. (1936): Květena okresu Vsetínského a Valašskomeziříčského. Ms., 79 pp. [Depon. in: Knihovna Muzea regionu Valašsko, pracoviště Valašské Meziříčí.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2015a): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2015. Ms., 45 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2015b) (ed.): Rukopisy vsetínského botanika Jana Bubely. *Sborník Muzejní společnosti ve Valašském Meziříčí* 20: 1–368.
- TKÁČIKOVÁ J. (2016): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2016. Ms., 40 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2017a): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2017. Ms., 49 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2017b): Sítové mapování cévnatých rostlin v části okresu Vsetín mimo CHKO Beskydy. Výsledky z let 2013–2017. *Zprávy Moravskoslezské pobočky ČBS* 6, Příloha 1: 1–56.
- TKÁČIKOVÁ J. (2018): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2018. Ms., 46 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2019): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2019. Ms., 45 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2020): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2020. Ms., 53 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2021): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2021. Ms., 54 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J. (2022): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2021. Ms., 48 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J., DANČÁK M., HLISNIKOVSKÝ D. & HLAVATÁ J. (2014): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2014. Ms., 17 pp. [Depon. in: Odbor životního prostředí KÚ Zlín.]
- TKÁČIKOVÁ J., DANČÁK M., KOCIÁN P. & HLISNIKOVSKÝ D. (2013): Sítové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín. Ms., 14 pp. [Depon. in: Muzeum regionu Valašsko, Valašské Meziříčí.]

Acta Carpathica Occidentalis

Společný časopis Muzea regionu Valašsko, p. o., Vsetín a Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně, p. o.

Kontaktní adresa: RNDr. Lukáš Spitzer, Ph.D., Muzeum regionu Valašsko, p. o., Horní náměstí 2, 755 01 Vsetín, tel.: +420 603 304 911, e-mail: aco@muzeumvalassko.cz

POKYNY PRO AUTORY

Časopis *Acta Carpathica Occidentalis* uveřejňuje příspěvky přinášející původní výsledky přírodovědného výzkumu především z regionu Západních Karpat (ČR i SR), zejména pak z území Zlínského kraje a okolí. Dále personálie a aktuality, recenze a krátká sdělení faunistického nebo floristického průzkumu a výsledky výzkumu v oblasti ekologické výchovy, udržitelného rozvoje a příbuzných témat.

Podmínky přijetí či nepřijetí rukopisu

Do tisku se přijímají pouze práce originální, dosud neuveřejněné, v jiném případě je nutný předchozí souhlas redakční rady. Došlé rukopisy budou posouzeny redakční radou a na základě hlasování budou přijaty/nepřijaty k recenznímu řízení. Rukopisy procházejí recenzním řízením, o přijetí rozhoduje redakční rada na základě posudků nejméně dvou recenzentů, odborníků na dané téma. Autor dostane k dispozici posudky recenzentů k zapracování či argumentaci uvedených námitek. **Příspěvky do sekce „Aktuality a personálie“ neprocházejí recenzním řízením.** Za věcný obsah příspěvku odpovídají autoři. Redakční rada může učinit stylistické, pravopisné a formální opravy textu. Autoři dostanou své práce **ke korektuře v náhledu sazby**. Příspěvky nejsou honorovány, autor v případě přijetí poskytuje vydavateli práva k publikaci příspěvku v tištěné a elektronické formě. Autoři prací obdrží **příspěvek v elektronické formě a 1 výtisk sborníku**.

Časový harmonogram a průběh posuzování příspěvků

Časopis vychází jednou ročně v závěru daného roku. Termín ukončení přijímání rukopisů do recenzního řízení je 30. červenec. Posudky recenzentů budou korespondenčnímu autoru poskytnuty k zapracování neprodleně po jejich obdržení ze strany recenzentů. V jednotlivých případech po konzultaci v redakční radě lze přijmout rukopis i po stanoveném termínu.

Náležitosti rukopisu

Rukopisy se přijímají především v češtině a slovenštině (v odůvodněných případech v angličtině). Rukopisy formátujte podle vzorů pověšených na webových stránkách časopisu. **Klíčová slova (Keywords) (slova uvedená v názvu článku je možno opakovat jen výjimečně v dobře zdůvodněných případech)** a **Abstract** uvádějte pouze v angličtině. Název práce a popisky k přílohám jsou požadovány česko- či slovensko-anglicky. Překlad si autor pořizuje sám, redakce zprostředkovává pouze jazykovou revizi menšího rozsahu.

Práce (včetně příloh) se přijímají přednostně elektronickou poštou. Jiný způsob dodání je nutno předem dohodnout. **Práce mají mít toto základní uspořádání:** stručný a výstižný název a jeho překlad do angličtiny, jméno a příjmení autora(ů), adresa autora(ů) včetně PSČ, kontakt na korespondenčního autora (nejlépe e-mail), klíčová slova, abstrakt, vlastní text práce (doporučené členění na úvod, materiál a metodika, výsledky, diskuze a popřípadě shrnutí, poděkování, literatura, texty k přílohám). Jednotlivé části mohou být podle potřeby spojeny (např. výsledky s diskusí). V odůvodněných případech a u krátkých sdělení nemusí být text práce členěn vůbec. Přílohy (obrázky, grafy, tabulky) musí být redakci poskytnuty jako samostatné soubory. **Klíčová slova** – několik (3–10) slov či sousloví vystihujících obsah článku. **Abstrakt** – stručný obsah článku seznamující s nejdůležitějšími výsledky a závěry příspěvku o maximálním rozsahu 2 000 znaků včetně mezer.

Nadpisy jednotlivých částí práce se píší samostatně na zvláštní řádek, s výjimkou abstraktu a klíčových slov. Maximální doporučená délka textu je 54 000 znaků včetně mezer. Text neupravujte do více sloupců, nepoužívejte rozdělování slov. Pro jména rodů, podrodů, druhů a poddruhů (ne vyšších taxonomických jednotek) používejte *kurzivou*, ne však pro autory taxonů, roky a např. zkratky subsp., sp. a další. *Kurzívou* pište také názvy časopisů nebo knižních titulů a manuskriptů v části „Literatura“. *Kurzívou* však nepište druhová a rodová jména uvedená v názvu citovaných prací. KAPITÁLKAMI uvádějte autory citací v textu i v seznamu literatury. Jiné vlastní formátování textu není žádoucí.

Obrázky zasílejte vždy jako samostatné soubory ve formátech JPG, TIFF, PDF, apod., nikoli jako součást textu ve Wordu, **tabulky a grafy** přikládejte jako samostatné soubory MS Office (Word, Excel), a můžete vyznačit jejich umístění v textu (**vložením odkazu např. „Obr. 1 zde“ do textu**). Obrazové předlohy je nutno dodat ve kvalitě, která umožňuje tisk ve stupních šedi, a v co nejvyšším rozlišení. **Popisky** k tabulkám a obrázkům musí být umístěné na konec textu.

Autoři musí respektovat kodex botanické a zoologické nomenklatury, v části „*Metodika a Materiál*“ musí být uveden zdroj použité nomenklatury. **Jména druhů a nižších taxonomických jednotek** uvádějte při první zmínce v práci celá, včetně nezkráceného jména autora popisu, roku a případných závorek (uvádění autorů a roků popisu neplatí pro botanické příspěvky). V abstraktu autory popisů neuvádějte. V dalším textu je při opakování možno rodová jména zkracovat, pokud nemůže dojít k záměně a nejasnostem. **Datum** pište s mezerami, měsíce římskými číslicemi (1. VI. 1994), v anglickém textu pište římské číslice malými písmeny a bez mezer (1.vi.1994), zde používejte též desetinnou tečku místo čárky (4.7 mm). **Kódy lokalit** pro pole síťové mapování pište až za název lokality do kulaté závorky – např. Dobrá (6376). Názvy lokalit vypisujte celé, např. Frýdlant nad Ostravicí (nikoliv Frýdlant n/O). **U faunistických a floristických údajů je třeba uvádět:** zemi, lokalitu (její kód), datum nálezu, počet exemplářů (případně pohlaví, pro samce: **M**; pro samici: **F**), jméno autora nálezu (leg. nebo lgt.), determinátora (det.), popřípadě autora revize determinace (rev.), majitele sbírky (coll.), apod.

Při přípravě rukopisu se řiďte pokyny *Internetové jazykové příručky* (<http://prirucka.ujc.cas.cz/>).

Citace literatury. Pro způsob citace literárních pramenů se řiďte minulými čísly sborníku. Citace v textu uvádějte podle vzorů: NOVÁK (2005), (ŠPAŇHELOVÁ 2009), ZEMAN & KOTLÁŘ (1966), (ZEMAN & KOTLÁŘ 1966), při více než dvou autorech pak BOHUNÍK et al. (1998). Všechny práce citované v textu musí být uvedeny v seznamu literatury a žádné jiné. Názvy časopisů uvádějte nezkrácené. Dle vzoru citací v literatuře vždy uvádějte u jednotlivých článků číslo DOI, pokud jej má citovaný článek přiděleno.

Internetové odkazy. Uveďte autora(y) stránky, název stránky (*kurzívou*) a adresu (uvedenou <http://> nebo <https://>), do závorky pak uveďte datum přístupu autora na stránku (nikoliv datum vytvoření stránky), v uvedených příkladech viz KONVIČKA (2009).

Příklady citací

ANONYMOUS (1981): ČSSR 1:500 000. Účelová podkladová mapa pro ústav pro výzkum obratlovců ČSAV. Kartografie, Praha, 1 mp.

BURYOVÁ B. (1996): Rozšíření druhů rodu *Philonotis* v České republice. Ms., 86 pp. [Mgr. thesis, Přírodovědecká fakulta UK Praha]

ELIÁŠ P. jun., DÍTĚ D., KLIMENT J., HRIVNÁK R. & FERÁKOVÁ V. (2015): Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). *Biologia*, 70: 218–228.

HOLUŠA J. (1997a): Druhové spektrum sarančí (Caelifera) a kobylek (Ensifera) údolí potoka Dinotice (Vsetínské vrchy). *Klapalekiana*, 33: 11–16.

KONVIČKA O. (2009): Druh saranče vrzavá *Psophus stridulus* (Linnaeus, 1758). *Biolib*, <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id252/> (accessed 10 February 2012).

PAVELKA J. & Trezner J. (eds): *Příroda Valašska*. Český svaz ochránců přírody, Vsetín, 568 pp.

- REJZEK M. (2005): Cerambycidae (tesaříkovití), pp. 530–532. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. (Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates). AOPK ČR, Praha, 760 pp.
- RADA S., SPITZER L., ŠIPOŠ J. & KURAS T. (2017): Habitat preferences of the grasshopper *Psophus stridulus*, a charismatic species of submontane pastures. *Insect Conservation and Diversity* 10(4), pp. 310–320. DOI: 10.1111/icad.12225
- SPITZER L. & VALCHÁŘOVÁ J. (2006): Monitoring populací druhu *Carabus variolosus* a zjištění biotopových nároků druhu na vybraných lokalitách na Vsetínsku. Ms., 41 pp. [Depon. in: AOPK ČR Praha]
- TRÁVNÍČEK D. (2010): Poznámky k výskytu *Laccobius* (*Dimorpholaccobius*) *simulatrix* Orchymont, 1932 v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 1: 104–105.

Acta Carpathica Occidentalis

Joint publication of Museum of the Moravian Wallachia region, Vsetín, Czech Republic and Museum of Southwest Moravia Zlín, Czech Republic

Contact Address: Dr. Lukáš Spitzer, Muzeum regionu Valašsko, p. o. (Museum of the Moravian Wallachia region, Vsetín), Horní náměstí 2, CZ-755 01 Vsetín, Phone: +420 603 304 911; e-mail: aco@muzeumvalassko.cz

SUBMISSION GUIDELINES

Acta Carpathica Occidentalis publishes original research in the biological sciences with a focus on the Western Carpathian mountain region, especially within the vicinity of the Zlínský kraj region. The journal also presents article reviews, and short news and announcements in the fields of flora and fauna studies, environmental education and sustainable growth.

Acceptance of Manuscripts

The journal accepts previously unpublished original research. If your contribution does not meet these criteria, contact the Editorial Board for approval. The author signs with a publisher license agreement for the next use of his contribution. Editorial Board members approve contributions for peer review using a voting system. The members approve manuscripts on the basis of at least two reviews by peer scientists knowledgeable about the topic. The comments of the reviewers are made available to the authors. The authors must consider and address reviewer comments, either by amending the text to incorporate reviewer comments or by refuting the comments. Contributions to the news section are not subject to review. Authors are responsible for the content of their contributions. The Editorial Board reserves the right to make stylistic, spelling and other minor formatting adjustments. Authors will receive proofs of their manuscripts before the journal is sent to the printers. If accepted, the journal has the right to publish the manuscript in printed and electronic forms. The journal does not pay for contributions. Authors receive an electronic copy of their article and a printed copy of the journal.

Review Process and Timeline

The magazine is published annually at the end of the year. The deadline for submitting manuscripts is the end of June. In early August, authors receive the reviewers' comments, which they must then address. In special cases, manuscripts can be submitted after the deadline with editorial board approval.

Manuscript Guidelines

Manuscripts are accepted mainly in Czech and Slovak languages or in English (when justified). The keywords (which should exclude any words used in the title) and the abstract must be in English only. The manuscript title and the captions in the attachments must be bilingual – in Czech and English or in Slovak and English. Authors are responsible for providing the translation themselves. Journal editors may provide some assistance with language revisions.

We prefer to receive manuscripts (including attachments) by email. Other methods of delivery must be agreed upon in advance.

Manuscripts should be structured as follows:

- a brief and concise name including English translation,
- the given and surname of the author(s), address of the author(s) including ZIP code, contact information for the primary author (preferably e-mail address),
- keywords (3-10 keywords must convey the content of the article),

- abstract (The abstract should provide a brief synopsis of the article, including the most important results and conclusions of the contribution. Abstracts must be limited to 2,000 characters including spaces.),
- article text – recommended structure:
 - introduction,
 - biological materials,
 - methodology,
 - conclusion,
 - discussion,
 - summary if needed),
 - acknowledgments,
 - references,
 - attachment descriptions and captions. All attachments (images, graphs, tables) must be attached as separate files. Individual parts can be coupled/connected as needed (e.g. results with discussion).

The recommended structure is not required in special cases (when justified) and with short announcements about what is happening in the field. Section headings must be on separate lines, with the exception of the abstract and the keywords. We recommend limiting your article to a maximum total length of 54,000 characters including spaces. The text should not be formatted in multiple columns and words should not be hyphenated.

Designations of genera, subgenera, species and subspecies (not higher taxonomic ranks) should be italicized. Designations of authorities (author citations and their abbreviations) and years (subsp., sp., etc.) should not be italicized. The titles of sources in the references section (magazines, books, articles) should be italicized. Designations of genera and species in the titles of the sources referenced should not, however, be italicized. CAPITALIZE the names of authors quoted in your article and listed in the references section. Other text formatting is not recommended (e.g. underlining is not permitted at all).

Images should always be submitted as separate files and formatted as JPG, TIFF, BMP, PDF, or EPS. Images should not be included in Word version of the article text. **Tables and graphs** should also be submitted in the attachment as separate files formatted by MS Office applications (Word, Excel). Their placement can be designated in the text by **inserting a reference**, such as “insert Pic. 1 here”. Original images must be submitted in a quality that allows printing in grayscale in the highest possible resolution. Captions for tables and images must be placed at the end of the text.

Authors must use scientific classification systems and reference the sources of the botanical or zoological taxonomy they use in the methodology and materials sections. **Designations of species and lower taxonomic ranks** should not be abbreviated when first mentioned in the text. The first mention should include the full name of the authority, year and any brackets. Subsequently, taxonomic designations can be abbreviated in the article. This formatting does not apply to texts about botany/in botanical science. Author citations should not be excluded from the abstract. **Dates** should be formatted to include no spaces. Months should be expressed with Roman numerals (1. VI. 1994). In English texts, Roman numerals should be written in lower case (1. vi. 1994). In English, the comma should also be replaced with the decimal point (4.7 mm).

Codes of faunistic grid squares must be denoted in brackets after the location name, such as Dobrá (6376). **Fauna and flora scientific data must include:** country, locality (code), date of the finding, number of specimen (and its gender – **M** for male, **F** for female), author of the finding (leg. or lgt.), determiner (det.) or the author’s review of the determiner (rev.), the owner of the collection (coll.), and the like.

Quoting Sources: References should follow the formatting used in the previous issues of the journal. In-text quotations should be referenced as follows: Novák (2005), (Špaňhelová 2009), Zeman & Kotlář (1966), (Zeman & Kotlář 1966). Where there are more than two authors, use Bohuník et al. (1998). All the sources quoted in the text must be listed in the References section and vice versa. References to journals should include journal titles in full (official abbreviations of journal titles are allowed only in special cases). According to the pattern of citations in the literature, always write the DOI number for individual articles, if it is available.

Online references: Website references should include the name(s) of the website author(s), the name of the website (in italics) and the <http://> or <https://> address and the date the website was accessed in brackets (not the date of the creation of the website). The following examples can be found in a language guide by KONVIČKA (2009).

Reference Formatting Examples

ANONYMOUS (1981): ČSSR 1:500 000. Účelová podkladová mapa pro ústav pro výzkum obratlovců ČSAV. Kartografie, Praha, 1 mp.

BURJOVÁ B. (1996): Rozšíření druhů rodu *Philonotis* v České republice. Ms., 86 pp. [Mgr. thesis, Přírodovědecká fakulta UK Praha]

ELIÁŠ P., DÍTĚ D., KLIMENT J., HRIVNÁK R. & FERÁKOVÁ V. (2015): Red list of ferns and flowering plants of Slovakia, 5th edition (October 2014). *Biologia*, 70: 218–228.

HOLUŠA J. (1997a): Druhové spektrum sarančí (*Caelifera*) a kobylek (*Ensifera*) údolí potoka Dinotice (Vsetínské vrchy). *Klapalekiana*, 33: 11–16.

KONVIČKA O. (2009): Druh saranče vrzavá *Psophus stridulus* (Linnaeus, 1758). *Biolib*, <http://www.biolib.cz/cz/taxon/id252/> (accessed 10 February 2012).

PAVELKA J. & TREZNER J. (eds): *Příroda Valašska. Český svaz ochránců přírody*, Vsetín, 568 pp.

REJZEK M. (2005): Cerambycidae (tesaříkovití), pp. 530–532. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. (Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates). AOPK ČR, Praha, 760 pp.

RADA S., SPITZER L., ŠIPOŠ J. & KURAS T. (2017): Habitat preferences of the grasshopper *Psophus stridulus*, a charismatic species of submontane pastures. *Insect Conservation and Diversity* 10(4), pp. 310–320. DOI: 10.1111/icad.12225

SPITZER L. & VALCHÁŘOVÁ J. (2006): Monitoring populací druhu *Carabus variolosus* a zjištění biotopových nároků druhu na vybraných lokalitách na Vsetínsku. Ms., 41 pp. [Depon. in: AOPK ČR Praha]

TRÁVNÍČEK D. (2010): Poznámky k výskytu *Laccobius* (*Dimorpholaccobius*) *simulatrix* Orchymont, 1932 v České republice. *Acta Carpathica Occidentalis*, 1: 104–105.

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

DŘEVOJAN Pavel & KUBEŠOVÁ Svatava Znovu o pozoruhodné bryologické lokality Ondrášova skála v Moravskoslezských Beskydech - - - - -	3
ELIÁŠ st. Pavol Miestna populácia divozela úhl'adného (<i>Verbascum speciosum</i> Schrad.) v Bratislave-Patrónke (Devínske Karpaty) zanikla - - - - -	11
MACHAČ Ondřej Dva nové nálezy žlaznatky slovenské <i>Paranemastoma kochi</i> (Opiliones: Nemastomatidae) na Moravě - - - - -	20
ČERNÝ Miloš Vrtalkovití (Diptera, Agromyzidae) některých přírodních rezervací a památek v Bílých Karpatech - - - - -	23
TRNKA Filip Druhá lokalita dřevomila <i>Farsus dubius</i> (Coleoptera: Eucnemidae) v České republice - - - - -	50
KONVIČKA Ondřej & KABÁTEK Petr První nález tesaříka <i>Necydalis ulmi</i> (Coleoptera: Cerambycidae) ve Vlárském průmysku (Bílé Karpaty) - - - - -	54
KONVIČKA Ondřej Pozoruhodný vývoj krasce dubového (<i>Eurythyrea quercus</i>) (Coleoptera: Buprestidae) v dřevěných sochách - - - - -	61
SPITZER Lukáš & BENEŠ Jiří Šíření perlet'ovce ostružinového (<i>Brenthis daphne</i>) na Moravě a ve Slezsku (Lepidoptera: Nymphalidae) - - - - -	68
ŠNAJDARA Pavel Nález hnědáka květelového (<i>Melitaea didyma</i>) na lokalitě Rovná hora u Hradčovic (Zlínský region) - - - - -	77

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

Mladý sedmdesátník Pavel Bezděčka - - - - -	81
Moravskoslezská pobočka ČBS a její činnost v roce 2022 - - - - -	89
Ohlédnutí za entomologickými exkurzemi pro širokou veřejnost v roce 2022 - - - - -	94
Sít'ové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2022 - - - - -	101
Acta Carpathica Occidentalis Pokyny pro autory - - - - -	104
Acta Carpathica Occidentalis Submission Guidelines - - - - -	107

ACTA CARPATHICA OCCIDENTALIS jsou pokračováním titulu Zpravodaj Okresního vlastivědného muzea ve Vsetíně.

Společně vydává: Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Horní náměstí 2, 755 01 Vsetín; IČ: 00098574
a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, Vavrečkova 7040, 760 01 Zlín; IČ: 00089982.

Abbreviatio bibliographica: Acta Carp. Occ.

Časopis je veden na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Časopis je excerbován mezinárodní databází Thomson Reuters – Zoological Records a EBSCO.

Odpovědní redaktoři: ING. TOMÁŠ VITÁSEK, MGR. PAVEL HRUBEC

Výkonný redaktor: RNDR. LUKÁŠ SPITZER, PH.D.

Redakční rada

RNDR. LUKÁŠ SPITZER, PH.D. (předseda redakční rady)

Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Horní náměstí 2, 755 01 Vsetín

RNDR. JANA TKÁČIKOVÁ (místopředsedkyně redakční rady)

Muzeum Beskyd Frýdek-Místek, příspěvková organizace, Hluboká 66, 738 01 Frýdek-Místek

RNDR. DUŠAN TRÁVNÍČEK (místopředseda redakční rady)

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, Vavrečkova 7040, 760 01 Zlín

MGR. MARTIN DANČÁK, PH.D.

Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého Olomouc, 17. listopadu 1192/12, 771 46 Olomouc

MGR. KAREL FAJMON

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, regionální pracoviště Správa CHKO Bílé Karpaty, Nádražní 318, 763 26 Luhačovice

RNDR. RŮŽENA GREGOROVÁ, PH.D.

Moravské zemské muzeum, Zelný trh 6, 659 37 Brno

ING. VLADIMÍR HULA, PH.D.

Mendelova univerzita v Brně, ÚZRHV AF, Zemědělská 1, 613 00 Brno

MGR. HENRIK KALIVODA, PH.D.

Ústav krajinnej ekológie SAV, v. v. i., Štefánikova 3, P.O.BOX 254, Slovenská republika

RNDR. JÁN KLIMENT, CSc.

Univerzita Komenského v Bratislave, Rektorát UK, Úsek kvestora, Botanická záhrada UK – Blatnica, Slovenská republika

PROF. RNDR. OLDŘICH NEDVĚD, CSc.

Přírodovědecká fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Branišovská 1760, 370 05 České Budějovice

DOC. ING. MILAN J. PŮČEK, MBA, PH.D.

Klokotská 98, 390 01 Tábor

Rozšiřuje vydavatel. Objednávky a rukopisy zasílejte na adresu redakce:

RNDR. LUKÁŠ SPITZER, PH.D., Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace,

Horní náměstí 2, 755 01 Vsetín, Česká republika

tel.: +420 571 411 690; e-mail: aco@muzeumvalassko.cz

Grafická úprava a obálka: PETR PALARČÍK

Tisk: RAP GROUP s. r. o., Valašské Meziříčí

ACTA CARPATHICA OCCIDENTALIS, Tom. 13 / 2022

© Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace

a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, 2021

ISSN 1804-2732 (Print)

ISSN 2787-9976 (On-line)

ISBN 978-80-87614-66-2 (Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Vsetín)

ISBN 978-80-87130-67-4 (Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, Zlín)

OBSAH | CONTENTS

Články | Articles

- 3 • DŘEVOJAN Pavel & KUBEŠOVÁ Svatava | Znovu o pozoruhodné bryologické lokalitě Ondrášova skála v Moravskoslezských Beskydech
- 11 • ELIÁŠ st. Pavol | Miestna populácia divozela úhľadného (*Verbascum speciosum* Schrad.) v Bratislave-Patrónke (Devínske Karpaty) zanikla
- 20 • MACHAČ Ondřej | Dva nové nálezy žlaznatky slovenské *Paranemastoma kochi* (Opiliones: Nemastomatidae) na Moravě
- 23 • ČERNÝ Miloš | Vrtalkovití (Diptera, Agromyzidae) některých přírodních rezervací a památek v Bílých Karpatech
- 50 • TRNKA Filip | Druhá lokalita dřevomila *Farsus dubius* (Coleoptera: Eucnemidae) v České republice
- 54 • KONVIČKA Ondřej & KABÁTEK Petr | První nález tesaříka *Necydalis ulmi* (Coleoptera: Cerambycidae) ve Vlárském průsmyku (Bílé Karpaty)
- 61 • KONVIČKA Ondřej | Pozoruhodný vývoj krasce dubového (*Eurythyrea quercus*) (Coleoptera: Buprestidae) v dřevěných sochách
- 68 • SPITZER Lukáš & BENEŠ Jiří | Šíření perleťovce ostružinového (*Brenthis daphne*) (Lepidoptera: Nymphalidae) na Moravě a ve Slezsku
- 77 • ŠNAJDARA Pavel | Nález hnědáka květelového (*Melitaea didyma*) na lokalitě Rovná hora u Hradčovic (Zlínský region)

Aktuality a Personálie | Currents News and Personals

- 81 • Mladý sedmdesátník Pavel Bezděčka
- 89 • Moravskoslezská pobočka ČBS a její činnost v roce 2022
- 94 • Ohlédnutí za entomologickými exkurzemi pro širokou veřejnost v roce 2022
- 101 • Síťové mapování cévnatých rostlin v okrese Vsetín mimo CHKO Beskydy v roce 2022
- 104 • Acta Carpathica Occidentalis | Pokyny pro autory
- 107 • Acta Carpathica Occidentalis | Submission Guidelines

© Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace

a Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, 2022

ISBN 978-80-87614-66-2 (Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace, Vsetín)

ISBN 978-80-87130-67-4 (Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně, příspěvková organizace, Zlín)

ISSN 1804-2732 (Print)

ISSN 2787-9976 (On-line)